

פרטיות, אלא פיזור בין חברים וידידים כדי להראות להם את גדולתו ולעשות רושם בחברת החתקים.

אנשי ביג'י תובעים חנינה

התק שנתתה נגד רון האשימו בהוצאת כסף בטענות-שוא ובמעילה באימון. למרות זאת דן אותו בית-המשפט המחוזי רק ל-15 חודשים של מבחן, על סמך חוות-דעת של פסיכיאטר, שסבר כי האיש מופרע מבחינה נפשית. העובדה שרון גילה במצב מופרע זה את עסקיה של אחת החברות הלאומיות הגדולות ביותר, שאיש לא ראה צורך לפקח עליו שם וכי נמצא עלידי חבריו במצב די גורמלי כדי לעמוד בתפקיד רם זה — לא הוזכרה.

פסקהדין עורר תגובות ציבוריות שליליות. היועץ המשפטי הגיש ערעור, דרש מבית-המשפט העליון להחמיר בעונש. ואמנם זכה היועץ: בית-המשפט החליף את 15 חודשי-המבחן ב-15 חודשי מאסר ממש. קבע השופט העליון זלמן שניאור חשין: הפסיכיאטרים נוהגים להוציא חוות-דעת בקלות מדי, כי בעיניהם כל פושע הוא אדם מופרע. אך לפי חוק הארץ, חייב גם אדם מופרע לשאת בעונש על מעשיו — כל עוד יש בכוחו להבחין בין טוב לרע. במלים חריפות מאד ופסקיות ביותר פסל על כן חשין את חוות-הדעת של הפסיכיאטר.

בוזה היתה נגמרת הפרשה — אילו היה המדובר בבן-תמותה רגיל. אולם אדם שהיה פעם סגן-מנהל של מנגנון-החושך אינו אדם רגיל. יש לו ידידים. ידידים אלה מגיעים עד לראש-הממשלה, הפטרון האיש של כל אנשי מנגנון-החושך. וידידים אלה מסורים מאד אחד לרעהו, דואגים אחד למשנהו להצילו בכל עת צרה ומשבר. אף ידידי הרבים של רון לא ישבו מנגד בעת שנכשל ידידם הטוב.

וכך קרה כי שלושה אנשים פנו לנשיא המדינה, ביקשוו לחון את רון. השלושה: שאול אביגור, גם הוא פטרון חתיק של מנגנון-החושך ושליחו האיש של ביג'י לעניינים אלה; טדי קולק, מנהל משרד ראש-הממשלה ושותף לעניינים רבים של מנגנון-החושך; פנחס ספיר, שר המסחר והתעשייה, לשעבר פעיל ברכש של ההגנה ואחר-כך מנהל משרד הבטחון.

השלושה לא הסתפקו בכך. כנראה שהופעל מאחורי הקלעים לחץ על שר-המשפטים, שאינו ידוע כאדם חזק-אופי. אין הנושא חן פושעים אלא בהמלצת שר-המשפטים. השר המליץ, כך נוצר המצב המצחיק שבעוד שמשרד המשפטים הגיש ערעור כדי להחמיר את עונשו של רון, דרש שר-המשפטים עצמו לבטל את העונש שנקבע כתוצאה מן הערעור של משרדו שלו. תוך כדי כך הסתמך על אותה חוות-דעת פסיכיאטרית אשר משרדו פסל אותה, ושהשופט העליון חשין ביטל אותה בצורה פסקנית ושאינה משתמעת לשתי פנים, בפסקהדין רשמי.

החלטת החנינה של הנשיא עוררה הד ציבורי בלתי-רגיל. אפילו נשיא בית-המשפט העליון, יצחק אולשן, ראה חובה לעצמה לנפות לנשיא במכתב שהיווה למעשה מחאה חריפה (אף שניסה אחר-כך להמתק את הגלולה). נתקבל הרושם כי כתוצאה מקבוצה מפוקפקת נגרם בזיון למשרת נשיא המדינה — משרה שכל אזרחי ישראל רוצים בכבודה, ושיש לה ערך רק כאשר קיים כבוד כללי זה.

איש לא היה מעוניין דווקא שרון ישב בבית-הסוהר. ההגנה הציבורית לא היתה תוצאה של תאחד-נקמה נגד האיש עצמו, שהיה ראוי בלי ספק לרחמים. אולם על כפות המאזניים היה מוטל משהו חשוב יותר אף מגורלו האיש של המזכיר המועל — החשד ההרסני כי אדם קרוב לשלטון, וביחוד למנגנון-החושך, יכול לבצע בארץ כל פשע שהוא, ולסמוך על הגיבוי המוחלט של חוג אנשי-החצר של ראש-הממשלה גם אחרי שדון עלידי בית-המשפט.

נחמה לאל-נחם

פרשת רון לא היתה אולי מעוררת תגובות כה קיצוניות, אלמלא באה רק חודש ימים אחרי שנשיא המדינה נוצל לרעה בצורה דומה. הוא נתן חנינה למועל אחר, שהיה גם הוא קרוב לשלטון וגם לו היו ידידים רבים, אנשי ציבור חשובים.

שלום שינפלד: נאשם בנסיון לרצח עלידי דריסה, שוחרר בערבות וקיבל את הזכות חסרת-התקדים בתולדות המדינה לנסוע לחוץ-לארץ לפני בירור דינו, עליו הוא צפוי למאסר עולם. בתמונה: שינפלד במרכז.

במשך שנים ארוכות היה שמו של אלנחם שם גרף לעסקי פיתוח וחלוציות. רבבות לירות של כספי האומה עברו דרך ידיו האמונות, ומכריו הרבים התרגלו לראות בו אחד החלוצים העוברים לפני המחנה, כשידיהם נקיות ומצפונם שקט, ואין להם בעולמם אלא תפקידם והאידיאל.

אלנחם עבר מתפקיד לאומי אחד למשנהו. המושבניק מנהלל כיהן, בזה אחר זה, כאחד מראשי המוסד לעליה בחוץ-לארץ, מנהל מחלקת העבודות הציבוריות במשרד העבודה ומנהל מטעיה-האומה. אך בעוד שבמוסד לעליה לא התנהלה מעולם הנהלת-חשבונות מסודרת, התנהלה זו בשני המוסדות האחרים. ב-1954, כשכיהן אלנחם כמנהל מטעיה-האומה, התדפקו אנשי המשטרה על דלת ביתו. בחקירה ממושכת, שהתהלה במשך חודשים ארוכים מבלי שאלנחם עצמו יעצר אפילו לשעה אחת, התגלה כי:

● אלנחם הקציב לעצמו מחסר-עפר, מתוך מספר מצומצם של מחסרים, שהוקצבו

ישראל בנציוני: „הפורץ הנוצץ” שהורה בביצוע 225 פריצות, זכה תחילה לחיפוי רחב מטעם המשטרה, שביקשה מן השופט לאסור את פירסום שמו ופרטיו האישיים, מנעה פירסום תמונתו, נתנה לו לאכול

או בפיקוח חמור. בחקירה גוספת התברר שידידתו של אלנחם, אסנת גולדנברג, קיבלה גם סכומי כסף גדולים מן החברה שייבאה את המחפרים, בזמן שאת המחפר עצמו החכירה לחברה אחרת.

● אלנחם גנב 15 טון שעורים, שהובאו לארץ עלידי מטעיה-האומה ואוכסנו בחצר ביתה של אסנת גולדנברג;

● אלנחם גנב 5.5 טון מלט ו-400 ק"ג ברזל בנין. כן העלים ממחשני מטעיה-האומה 64 מטר צינורות;

● אלנחם העסיק לצרכיו הפרטיים מכונות חקלאיות ואחרות מרכוש מטעיה-האומה; ● אלנחם הקציב לעצמו מרחס, קיבל שוחד מגורמים שונים שהיו קשורים בתפקידו הממשלתי, גנב טרקטור וזיף את חשבונות הוצאותיו הפרטיות.

על כל אלה הועמד אלנחם לדין. הוא נשפט במשך שנים תמימות בהפסקות ממושכות בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב, ונידון בכל תיק לחוד לתקופות מעצר קצרות. סניגורו, עורך-הדין מיכאל כספי, פעל בשיטה אחת: הוא הגיש ערעור על כל תיק באופן נפרד לבית הדין העליון.

להגנתו גייס אלנחם את אלוף הפלמ"ח יגאל אלון, שהוטרה לבית-המשפט להעיד עדות אופי חיובית על פעולותיו החלוציות המפוארות של הגנב מאוצר האומה. השופט זלמן חשין פסח אבישר ציין אז בפסקהדין, כי העובדות שנשמעו במשפט על עברו ההתישבותי של הנאשם רק מוסיפות על חומרת העבירות שעבר, במעלו באמון הציבור ובגנבו ונצלו לצרכיו הפרטיים את רכוש הציבור.

דעה אחרת לגמרי היתה לכמה וכמה פקידים בכירים במנגנון הממשלה. אחרי שהערעור בבית-המשפט העליון נדחה בכל תיק לחוד, והשופטים העליונים אישרו את ממצאיו ואת גורדינו של השופט המחוזי, נרתם לפעולה מנגנון החנינה. בצו שפורסם בחתימת נשיא המדינה נחון אלנחם, שלא ישב אפילו יום אחד בבית-הסוהר. הפושע המיוחס חזר לחיקה הרחום של החברה הישראלית, כשהוא אינו טורח אפילו לתחזיר את רבבות הלירות שגנב מהמוסדות הלאומיים, בראשם הוא עמד. אזרחי תל-אביב ויושבי השכונות הסמוכות לה רואים את אלנחם כשהוא עובר על פניהם יום יום, במכוניתו המפוארת. עסקיו המסועפים, שטחי האדמה שברשותו, ורכושו הלא-קטן שנרכש בשנים רבות של ניצול כשרונותיו והאידיאלים הלאומיים שלו, מאפשרים לו קיום בכבוד, בקרן הקיימת שהקים לעצמו בכספי האומה והמדינה.

איש לא שוחרר לפני כן בערבות

עוד יותר מעניינת מפרשות רון, אלנחם ובנציוני, היתה פרשתו המוזרה של שלום שינפלד, בעל בית-החרושת לאופניים הצבי, הנאשם בנסיון לרצח. פרשה זו, המתפרסמת לראשונה בעמודים אלה, היא אולי המוזרה והמדומה בפרשות דרכי-עבודתה המשוונות של משטרת ישראל.

כשנעצר שלום שינפלד, בעת שפגע במכונית הסגור שלו ביצחק בוכשרייבר ברחוב פייתרברג בתל-אביב (העונש הזה 1076), טען שהפגיעה היתה פרי רשלנות בנהיגה בלבד. בוכשרייבר האשים, לעומתו: „שינפלד ניסה לרצוח אותי.” לטענתו של בוכשרייבר ניסה שינפלד לרצחו אחר סכסוך כספי ביניהם.

בחקירה מדוקדקת שנערכה אז, בימים הראשונים של חודש מאי 1958, הובררה השתלשלות המאורעות הבאה: בוכשרייבר היה שותף לכמה מעסקיו של שינפלד. באחת מעסקיותיהם פתח בוכשרייבר בשמו חשבון עובר-ושב (מס' 456) בבנק ליצוא בתל-אביב. היקף העיסקות הבנקאיות שנעשו באותו חשבון הגיע ל-150 אלף ל"י בחודש.

באותו הימים ביקש בוכשרייבר את שינפלד להעביר את החשבון על שמו. שינפלד סירב לעשות זאת, גם כשבוכשרייבר שיגר אליו מכתבים אולטימטיביים, שבאחרון בהם קבע את השביעי במאי כתאריך אחרון. בשמיני במאי פגע בו שינפלד בסגור, אחרי שארב לו ליד ביתו.

חקרי המשטרה פקחו את עיניהם לרחחה. בזמן שבוכשרייבר שכב פצוע קשה בחדר פרטי בבית-החולים אסותא בתל-אביב, נחקר שינפלד ארוכות במשטרת תל-אביב, הואשם לבסוף בנסיון לרצח, בהתאם לסעיף 222 מסקורת החוק הפלילי 1936. העונש הצפוי: מאסר עולם.

פרקליטו של שינפלד, עורך-הדין יצחק אדרת, היה כפות-ידיים מול האשמה מוסמכת כזאת. הוא הסביר ללקוחו, כי מעת ועד לבירור דינו, יהיה חייב להמתין בשיבה ארוכה בבית-המעצר. חשודים בנסיון לרצח, כמו חשודים בפשעים חמורים אחרים, לא שוחררו מעולם בערבות במדינת ישראל.

שינפלד חשב אחרת. הוא קרא אליו לבית-הכלא את אדרת, ביקש ממנו לחתר על התיק. היה לו כבר מועד אחר להנהלת עניניו המשפטיים: עורך-הדין מיכאל כספי.

כספי התל לפעול מיד. הוא הגיש בקשה לבית-המשפט המחוזי, תבע לשחרר את מרשו בערבות. המשטרה התנגדה. יש חשש שהמבקש יעזוב את הארץ, טען מפקח ראשון צבי עזריאלי, מפקח פשעים בנפה הצפונית בתל-אביב, בפני השופט המחוזי יצחק זונדלביץ,

בעת שמיעת הבקשה. „זהו מקרה של תאונת דרכים רגילה,” טען לעומתו כספי, „רק במקרה היה הקרבן שותפו לעסקים.” לגבי החשש של עזיבת הארץ, טען כספי כי מאחר ושינפלד הוא איש עסקים ידוע בישראל ועסקיו כאן הם מסועפים ואין לו שום רכוש בחוץ-לארץ, אין חשש כזה. לעומת זאת לא הכחיש כספי כי אמנם מתכוון שינפלד לעזוב את הארץ על